

2018-08-28

Diarienummer: Ä 2018-829

Kulturdepartementet (KU)

Remiss av betänkandet SOU 2018:23 Konstnär oavsett villkor

Ert dnr: Ku2018/00773/KO

Tillväxtverket har i detta ärende redan lämnat ett remissvar. Emellertid har vi reviderat vår ståndpunkt och lämnar härmed ett nytt svar. Tillväxtverket ber därför regeringen att betrakta detta det sist ingivna remissvaret som det gällande från Tillväxtverket.

Tillväxtverket stärker Sverige genom att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. Myndigheten utgör kansli för regeringens Forum för regional hållbar tillväxt och attraktionskraft. I forumet diskuteras bland annat kulturens betydelse i sammanhanget. Vi arbetar också med kunskapsutveckling kring förutsättningarna för företag inom kulturella och kreativa näringar. Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

Tillväxtverket anser det vara av stor vikt för utveckling av näringslivet och stärkt attraktionskraft att konstnärlig förnyelse uppmuntras och att villkoren är goda. Vi bedömer att utredningens analys av utvecklingen inom kulturella och kreativa näringar är korrekt och relevant. Vi sammanfattar här myndighetens synpunkter. Tillväxtverket

- föreslår formuleringen: ".....betydelse konsten har för enskilda och för *samhällets utveckling och vitalitet i hela landet*".
- pekar på att Konstnärsnämnden skulle kunna delta i det befintliga myndighetssamarbetet kring webbplatsen verksamt.se.
- bedömer att förslaget om uppdrag till Tillväxtverket att öka konstnärsföretags nyttjande av myndighetens digitaliseringstjänster inte är en lika effektiv metod för att möta behovet som det utvecklingsarbete myndigheten redan bedriver.
- bedömer, appropå förslaget att ge Tillväxtverket uppdrag att göra analyser, att det är viktigt att regeringen håller ett långsiktigt perspektiv i styrningen av att utveckla nationell statistik för kulturella och kreativa näringar.
- delar utredningens bild att strukturer som kopplar samman konstnärer och marknader behöver stärkas. Vi pekar på två strukturer att gå vidare med; resebidrag för kulturexport samt modellen Southern Sweden Creatives.
- föreslår att utveckling inom kultursamverkansmodellen koordineras i ännu högre grad med det regionala tillväxtarbetet.

Konstnärspolitikens inriktning bör gälla hela landet

Angående förslag i kapitel 9.2.1: Motiv och inriktning

För att ytterligare tydliggöra det regionala, lokala och även landsbygdsmässiga perspektiv som utredningen lyfter fram, så föreslår Tillväxtverket en alternativ formulering i den inledande paragrafen (*i kursiverad text i det följande*): ".....betydelse konsten har för enskilda och för *samhällets utveckling och vitalitet i hela landet*".

Tillväxtverket instämmer i att ansvar för konstnärernas villkor kan tas inom flera politikområden och föreslår regeringen att formulera korresponderande delmål inom respektive annat politikområde, för en mer effektiv hantering av ansvarsdelningen.

Tillväxtverket vill utveckla tjänster för att stödja konstnärers digitalisering, men på andra sätt än utredningen föreslår

Angående förslag i kapitel 9.4.2: Digitaliseringens påverkan på konstnärernas yrkesutövande

Utredningen föreslår att Konstnärsnämnden ska utveckla sin rådgivningsverksamhet till konstnärer avseende det digitala området, med start i analys tillsammans med Patent- och registreringsverket (PRV) och upphovsrättsorganisationer. Tillväxtverket vill peka på att en ytterligare metod för regeringen kan vara att låta Konstnärsnämnden delta i det befintliga myndighetssamarbetet kring webbplatsen verksamt.se. På webbplatsen erbjuds information och verktyg till företagare, exempelvis om immateriella tillgångar och om digitalisering. Konstnärsnämnden skulle kunna tillföra samarbetet kunskap om såväl konstnärers företag som erfarenheter från sin egen webbtjänst Konstnärsguiden. Även slutsatserna i den analys som Konstnärsnämnden och PRV föreslås ta fram kan användas i utvecklingen av verksamt.se.

Utredningen föreslår vidare ett uppdrag till Tillväxtverket att öka konstnärsföretagens kunskap om myndighetens digitaliseringstjänster samt få fler konstnärsföretag att nyttja tjänsterna. Vi delar den behovsbild utredningen tecknar i fråga om digital utveckling i konstnärsföretagen, men vi bedömer att ett sådant uppdrag till Tillväxtverket inte är en effektiv metod för att tillgodose behovet. Vi bedömer att det utvecklingsarbete som myndigheten redan bedriver är en bättre metod för att uppnå önskad effekt.

Tillväxtverkets tjänster som i dag riktas direkt till företag är likvärdigt öppna för små- och medelstora företag med tillväxtpotential i alla branscher, i enlighet med regeringens näringspolitik. Andelen företag inom kulturella och kreativa näringar bland de företag som har beviljats finansiering genom så kallade utvecklingscheckar under senare år motsvarar de kulturella och kreativa näringarnas andel av näringslivet totalt. Vi bedömer att det främsta hindret för många konstnärsföretag att kunna använda myndighetens tjänster snarare ligger i deras storlek. De kulturella och kreativa näringarna består till största delen av företag i storleken 0-2 anställda. Utvecklingsmedel till företag villkoras vanligen till företag med 2 anställda eller mer, då näringsfrämjandet ofta utgår från att tillväxtpotential avgörs av storlek. Därför är resurser och system att främja företag med 0-2 anställda begränsade. Ett uppdrag till Tillväxtverket för att öka konstnärernas kunskap om myndighetens tjänster kommer därför i närtid inte självklart leda till att fler konstnärsföretag nyttjar tjänsterna. Det finns tvärtom risk att ökad kommunikation om tjänster som endast undantagsvis kan nyttjas skapar irritation.

Tillväxtverket räknar med att på längre sikt bättre kunna möta tillväxtpotential även hos företag i storleken 0-2 anställda. Myndigheten gör löpande olika studier av näringslivets utveckling, vilka ligger till grund för vår verksamhetsutveckling. Vår undersökning Företagens villkor och verklighet 2017 visar att det är de allra minsta företagen som har störst behov av hjälp för att anpassa sig digitalt. Vi har också kunnat konstatera att en strukturomvandling pågår där andelen enmansföretag ökar över tid. Arbetsmarknaden

blir allt mer decentraliserad. Tillväxtverket genomför därför nu försök med nya metoder som kan förstärka även företag med 0-2 anställda, inte minst kring digitalisering. T ex:

- Timbanken. Offentliga aktörer i samarbete med privata affärsrådgivare erbjuder små företag fem timmar gratis konsult hjälp: råd och stöd från lämplig konsult i fråga om digital utveckling inom företagets verksamhet.
- Startup-Sweden. Vi arrangerar internat för svenska lovande digitala startups, med tillgång till nätverk, kompetens och investerare. Bland deltagande företag har funnits verksamheter inom olika kulturuttryck, som dataspel, film och mode.
- Mikrofinansiering till företag med 0-2 anställda specifikt inom naturturism, för affärsutveckling som leder till förbättrade digitala verktyg och förbättrad digital marknadskommunikation.

Tillväxtverket vill ta ett långsiktigt ansvar för analys av nationell statistik om kulturella och kreativa näringar

Angående förslag i kapitel 9.4.3: Uppdrag om kulturella och kreativa näringar

Tillväxtverket vill understryka betydelsen av ett långsiktigt perspektiv i styrningen av att utveckla nationell statistik för kulturella och kreativa näringar samt av att analysera den. Vi har ett pågående regeringsuppdrag på området med Kulturanalys, Kulturrådet, Statistiska Centralbyrån samt Tillväxtanalys vilket avslutas 2018. Vi bedömer det som viktigt att ta arbetet vidare. Den kulturella ekonomins framväxt speglar en djup strukturell förändring i näringslivet som ännu pågår. Att statistiskt kunna belysa denna utveckling behövs såväl för verksamhets- som politikutveckling.

Stärk pågående insatser för mellanhänder i kulturexport

Angående förslag i kapitel 9.4.7: Konstens behov av mellanhänder

Utredningen visar att behovet av kopplingar mellan konstnärer och marknader har ökat och föreslår att strukturer som redan finns bör stärkas. Tillväxtverket har gjort samma analys och främjar strukturer av denna typ. Vi vill lyfta fram två utvecklingsprojekt som regeringen med fördel kan överväga att stärka och ta vidare:

- Tillväxtverket genomför tillsammans med Kulturrådet ett treårigt försök med exportstöd i form av resebidrag till agenter, gallerier, förlag och liknande. Vår bedömning är att insatsen är mycket välriktad och behovet stort. Emellertid planeras ingen fortsättning av stödet från och med 2019 på grund av resursskäl.
- Southern Sweden Creatives. Uppbyggnad i Skåne och Blekinge för ökad internationalisering av mindre företag inom rörlig bild och design, genom ny struktur mellan existerande aktörer som Film i Skåne, Form/Design center Syd med flera. Även ett nationellt lärande. Resultaten hitintills är mycket bra.

Koppla samman utveckling inom kultursamverkansmodellen med utveckling inom det regionala tillväxtarbetet

Angående förslag i kapitel 9.5.3: Kultursamverkansmodellen

Tillväxtverket tillstyrker att konstnärernas villkor blir parameter i kommande uppföljningar. Vi förutsätter ett beaktande av att villkoren för konstnärer ofta är samma sak som villkoren för kulturella och kreativa företag - utredningen tydliggör sambandet.

Tillväxtverket föreslår att utveckling inom kultursamverkansmodellen koordineras i ännu högre grad med det regionala tillväxtarbetet. Det kan bidra till att ansvaret för konstnärernas villkor tas inom flera politikområden. Utredningen framhåller att kultursamverkansmodellen medfört att politiska diskussioner om kultur fått större utrymme och tyngd i regionerna. Tillväxtverket vill tillföra att denna utveckling parallellt har befrämjats även ur perspektivet regional näringslivsutveckling. Flera regioner har vid sidan av sin kulturplan antagit en särskild plan för utveckling av kulturella och kreativa näringar. Kulturens roll för regional tillväxt lyfts i regionala utvecklingsstrategier. Vi ser därför att 'Forum för regional hållbar tillväxt' är en naturlig mötesplats för att utveckla dialogen kring kultursamverkansmodellen mellan många aktörer statligt och regionalt. Olika deltagare i forumet har lämnat inspel med önskemål om ökad samverkan och koordinering, eftersom det råder en begränsning av resurser hos regionerna i att hinna delta i alla olika forum. Vi bedömer att en ökad samverkan i detta forum kring dessa frågor kan bidra till de positiva effekter utredningen vill se.

Konstnärlig förnyelse ska inte begränsas

Angående förslag i kapitel 9.7.2: [Bredd, genreöverskridande och flexibilitet](#)

Tillväxtverket instämmer i förslaget. Vi ser det som avgörande för fortsatt utveckling av näringslivet och stärkt attraktionskraft, att konstnärlig förnyelse uppmuntras brett och inte begränsas. Vi konstaterar att en verksamhet får starkare konkurrenskraft om den har nya och unika idéer eller lösningar som få andra aktörer inom samma område har.

Öppna upp kulturbidrag för både fysiska och juridiska personer

Angående förslag i kapitel 9.7.4: [Både fysiska och juridiska personer](#)

Tillväxtverket instämmer i utredningens förslag och att uppdelningen mellan fysiska och juridiska personer medför begränsningar för att uppnå önskade effekter.

Tillväxtverket ser relevans i samverkan med Konstnärsnämnden

Angående förslag i kapitel 9.10.4: [Analys och information](#)

Utredningen föreslår att Konstnärsnämnden ska samverka med myndigheter på andra politikområden. Tillväxtverket föreslår regeringen att uttrycka denna samverkan även i styrningen av berörda andra myndigheter, om eller när det blir aktuellt. Vi bedömer att ett område med hög relevans för eventuell samverkan är analyser med mera kring Sveriges nationella statistik för kulturella och kreativa näringar; Kreametern.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Tim Brooks. Klas Rabe har varit föredragande. I handläggningen har enhetschef Helena Nyberg Brehnfors, enhetschef Ulf Savbäck, Anna Boström och Maria Engström deltagit.

Tim Brooks

Klas Rabe